

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 10 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zmešnjave na Dunaji.

Denes spet nihče ne vé, pri čem smo. Včeraj je bila ministerska kriza za enkrat rešena, danes pravijo, da je zopet postala še le prav akutna. Včeraj je bila desnica uže na vrhu, danes se je zopet levica povzdignila. Čudni in zmešani glasi leté z Dunaja, kakor da bi bili tam glavo izgubili.

Stvar je, kolikor se dá iz različnih, tudi precej zmešanih poročil izluščiti, ta-le: Ko je bil glas raznesen, da je Kriessau minister za nauk imenovan, oglasili so se „ustavoverni“ ministri Stremayr, Horst, Korb in celo Chertek zoper to, češ, da potem oni kot ustavoverci iz ministerstva izstopijo. Ob enem so poklicali ustavoverske vodje Weebra, Wolfruma in Tomáščuka in z njimi vred sklenili, smatrati imenovanje Kriessaua kot napad na ustavo! To je bilo tudi v večjem shodu ustavovernih poslancev pod dr. Herbstrom potrjeno. V tem shodu se je baje posebno naglasilo, da je zlasti baron Horst odločen demisionirati, ako bode kdo izmej desnice imenovan za naučnega ministra, ker se on nehče od ustavovercev odločiti. Stremayr je šel potlej k cesarju. Taaffe je imenovanje Kriessaua odložil, za vtorek se pričakuje taka ali taka rešitev. Možno, da vsi ministri odstopijo in bode imenovano celo novo. Kakšno? Kdo vé.

Ker je Taaffe tako neodločen, in ker so neodločni tudi drugi višji krogi in ne morejo skleniti, državno krmilo zaupati konservativcem, — utegnemo še celo to nezasišanosť doživeti, da je v Avstriji zborova manjšina nad večino parlamentarno zmagala. Zakaj ne?

In potlej imamo naenkrat najstarejšega

ministra Stremayra kot novega predsednika in načelnika vlade.

Stremayr mora namreč ali čutiti nove moči in nove zaslombe, ker je v zadnjem seji budgetnega odseka tako ostro in pogumno naglašal, da se mora ohraniti izključivo nemški značaj univerze v Pragi, ali pa se hoče s to narodno-nemško odločnostjo svojim soustavovercem in rojakom, ki so mu zadnjič pri volitvah stolček pred vrata deli, zopet prikupiti, da ga bodo kaj z večjo milostjo zopet v svojo sredo vzeli, ako odstopi. Torej kriza je vsakako. Kam se bode pak obrnila: na levo ali na desno, ali se bomo Stremayra za zmirom znebili in popolnem, ali pa pride še le prav zeló na vrh, — to bi se drugje lahko po navadni logiki računalo in vedelo, a pri nas se ne more; treba je pri nas le dovršenih dejanj čakati. Mi smo namreč v Avstriji, kjer je, kakor znano, vse mogoče.

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

(Konec.)

IX.

Produktivni davki.

Po gospodarskih družtvih se more gmotno stanje vseh kmetov zboljšati, ki sami hočejo. Dado pa se še najti sredstva, ki bi pospeševala umno gospodarstvo tudi pri umnih kmetih, ki se vsakej koristnej naredbi s pasivnim uporom ustavljajo. Kot tako se sme smatrati nesrečna vojska, ki je zadnji čas sobno Francoze in Ruse k umnemu gospodarstvu nagibala. Vendar se dá veliko ceneje

*) Glej št. 28. „Slov. Naroda“.

in gotoveje isto doseči po gospodarskej dačnej politiki, ki nalaga visoke davke na vse, kar pospešuje slabo gospodarstvo, ter odpusti ali vsaj zmanjša óne davke, ki škodujejo umnemu gospodarstvu. Po tej politiki bi se moral naložiti visok davek na krčme, javne veselice, tobak, loterijo, karte, zastavnice itd., davki od hranilnic, mesa, soli, petroleja itd. pa odpustiti in vse davke, ki dajejo povod brezštevilnim eksekucijam, vsaj začasno znižati. Francozi ne plačujejo užitnine od mesa, pač pa štirikrat toliko od vpijančljivih pijač, kakor mi, da si je na Avstrijskem ogromno več krčem, kakor na Francoskem; na Avstrijskem se porabi trikrat toliko tobaka, kakor na Francoskem in vendar dobi iz njega francoska vlada trikrat toliko čistih dohodkov, kakor avstrijska. Iz tega se lahko razvidi, da je zmernost in treznost sangviničnih Francozov ne le vspeh odgoje, ampak tudi indirektna davke moremo imeti za najboljšega žandarma.

Ako bi se pri nas namesto direktnih davkov vselej indirektni poviševali, kakor na Francoskem, bi tudi pri nas ne bilo toliko posilnih eksekucij. Indirektni davki so pri nas zopet tako razdeljeni, da pospešujejo bolj revščino, kakor umno gospodarstvo, ker je užitnina od mesa večja, kakor od vina, od soli večja, kakor od žganja, od sladkorja večja, kakor od piva, ki se napravlja iz človeškega živeža. Užitnina od mesa je gotovo gospodarstvu stokrat več škodovala, kakor državnej blagajnici koristila; njen vspeh je bil, da si morajo prebivalci krajev, ki štejejo po deset krčem, mnogokrat tri ure daleč po govedino hoditi.

Od gospodarske dačne politike si moremo

Listek.

Slovanska pisma.

II.

Slovanje se v obče odlikujejo nagnenjem in ljubeznijo k svojemu narodu, a vnanje izkazovanje tega vsem slovanskim plemenom občega nagnenja se vrši popolno različno — pravi rusko „Novoje Vremja“ v članku „Poljskaja inicijativa“ in to je služilo tudi povodom naslednjim vrsticam.

Vprašaj katerega koli Slovana, ljubi li svojo domovino, svoj rod, in vselej dobiš jednak pozitiven odgovor, vprašaj ga za intenzivnost te ljubezni, tu uže uvidiš večjo ali manjo različnost, vprašaj ga za način ali vnanje pojavljenje te ljubezni, in pred toboj se odpre kaos različnih mnenj. A da govorim konkretno: predstavi si samo hrvatskega Starčevićjanca pa srbskega Omladinca. Oba ljubita, oba ljubita neizmerno, oba ljubita jeden in isti na-

rod in vendar sta si oba v tako goropadnem nasprotju, kakor bi bila antipoda.

Obrnimo se na sever k Rusom in Poljakom in tudi tu vidimo skoro nič manjšo zmešnjavo. A tu ne mislim govoriti o stoletnem mejsobnem nasprotovanju, nego mislim pokazati, kako ljubi Poljak svoj poljski narod in Rus svoj ruski. Rus ljubi in se norčuje, Poljak obožava (bogotvori) in se ne more nabahati, — pravi prislovica. Se ve, da je dosti izjem, ker je to le prislovica, a ne aksiom. To prislovico nam prav dobro potrđita uže začetkom letošnjega leta dve prikazni na literaturnem polju.

V Varšavi je začel letos izhajati geografični slovar z naslovom: „Slovník Geograficzny krolestwa Polskiego i innych krajow slowianskich“. Izdaje ga uredništvo ilustrovanega tednika „Wendrowicz“. Kakor vidite, je uže naslov karakterističen: kraljestvo poljsko in — drugi kraji slovanski. Torej so še vendar drugi slovanski kraji na svetu, ne samo Polj-

ska, in tudi te hočejo Poljaki opisati. Kako milostno! Kateri so pa ti srečni „drugi kraji slovanski“. Predgovor nam pove: 1. vsi kraji kraljestva poljskega; 2. vsi važnejši kraji v baltijskih gubernijah zapadne in južne Rusije; 3. gubernijska mesta, poštna, telegrafična in železnične postaje evropske Rusije; 4. vsi važnejši kraji zapadne (?) in vzhodnje Prusije vsi kraji Poznanjskega in pruske Šlezije s prevodom krajevih imen na slovanski jezik; 5. vsi važnejši kraji Galicije, avstrijske Šlezije, Moravske in slovaških okrajev Oggerske in Bukovine, tudi z ustanovljenjem slovanskih imen v germanizovanih, magjarizovanih in latinizovanih nazvanjih.

Kaj češ k temu pristaviti? Ta enciklopedija postane pa še bolj tipična, če se ozremo na vire, katerih je imenovano 64. Izmej njih je poljskih 47, in družih slovanskih če odšteješ tri ruske — nič. Torej „Polska i jeszcze Polska“.

Obrnimo list in pogledimo v slovar, kate-

le dobrih nasledkov nadejati. Število krčem se bode zmanjšalo; v krčme se bode spravljala le draga in dobra kapljica, slabšo pa bode kmet doma porabil. Potem bode naše vino tudi v tujih krajih več veljalo, kakor sedaj. Res je, da navedeni produktivni davki ne bodo popularni; toda, kateri davki so popularni? Vtegne se mi morebiti ugovarjati, da bode potem mnogo delavcev pri tobaku, žganji, pivarstvu itd. delo zgubilo; ker pa jednako delo ne pomnožuje narodnega bogastva, ampak le drugače razdeli, nij ono nič produktivnejše od vojaških vaj. V Avstriji je še mnogo, da, premnogo koristnega in potrebnega dela, kakor stavljenje železnic, kanalov, cest in šolskih poslopij, reguliranje rek, sirarstvo itd., ki more razdeljevanje bogatstva pospeševati.

Gospodarska dačna politika ne pozna colov za obrambo in finančnih colov, ampak le gospodarske, ter nalaga visok col na uvažanje vsega, kar pospešuje slabo gospodarstvo, ter na izvažanje vsega, kar pospešuje umno gospodarstvo. Slabo gospodarstvo pospešuje tudi vsako „ceno in slabo“ blago. Pri vsakem računu čez uvažanje in izvažanje je kaj? stokrat važniše, kakor pa koliko? Izvažanje mladih telet škoduje gospodarju veliko več, kakor izvažanje denarja. Ne umetno pomnoženo izvažanje, ampak le umno gospodarstvo more narodno bogatstvo pomnožiti.

Devetnajsti vek, ki je uže mnogo koristnega in v gospodarsko življenje globoko segajočega iznašel, je morebiti tudi poklican, da reši tako imenovano socijalno vprašanje. Socijaldemokrati so uže res iztuhtali razne abstraktne teorije, od katerih vresničenja nam obetajo zboljšanje gmotnega stanja. Vendar se sme trditi, da so zmernost in umno gospodarstvo stokrat gotovejši izviri blagostanja, kakor vse radikalne teorije skupaj. V Mnihovem na Bavarskem z 200.000 prebivalci pride povžitka piva na leto in na glavo 566 litrov, to je na vsacega odrašenega več kot dva litra na dan. Ako bi zadostoval vsacemu en liter na dan in računimo liter piva le po desetici, potem bi si prigospodarilo Mniho vo vsako leto 566 milijonov mark in v 36 1/2 letih eno milijardo mark, ako računimo obresti po 5%. Vzemimo štiri osebe na vsako družino, potem bi postala vsaka za 20.000 mark premožnejša!

Dandenašnji bode trebalo ne le statistiko,

remu služijo tako mnogoobetajoči viri: Aalfang, v prihodnje Vengornja; Adamek, v prihodnje Adamov, Adamfoeldje, Moisoruv. Kaj ne, da je izvrstno!

In mej tem, ko poljski filologi spreminjajo v slovarji nazvanja sel in krajev vzhodnje in zapadne Prusije, se pa poljski Lodz spreminja v Losen itd. Pač žalostno. Poljak ljubi in se ne more nabahati.

Rus ljubi in se norčuje. Letos je izišlo pri Salajevega naslednikih skoro popolno izdanje del Turgenjeva; pravim skoro popolno, kajti pogrešajo se le pesni in nekateri časniški članki. V predgovoru pravi Turgenjev: Želel sem, kolikor so mi pripuščale moči in znanje, vestno in brezstrastno izobraziti in vtelesiti v prispodobne (nadležašcije) tipe in to, kar Shakespeare nazivlje: the body and pressure of time (sam obraz in davljenje časa) i ono bistro se spreminjajočo fizijonomijo ruskih ljudij kulturnega sloja, ki poglavitno služi predmetom mojih opaževanj.

ampak tudi izvir človeške revščine preiskovati. Gotovo je značilno, da je v Parizu, kakor trdi Hillebrand, ravno mej naj boljše plačanimi delavci tudi največ komunistov in nezadovoljnih nemaničev, mej tem ko si nižji delavci v teku let mnogo prigospodarijo; potem pa se vendar le od povišanja najemščine zboljšanje gmotnega stanja delavcev pričakuje! Natančno opazovanje kaže, da si tudi pri nas kmetje, ki so v najneugodnejših okoliščinah in v slabih letih gospodarstvo prevzeli, največ prigospodarijo. Pri nas je sicer malo, ali vendar še toliko umnih gospodarjev, da nam morejo dokazati, da se na Slovenskem ravno toliko prigospodariti more, kakor na Francoskem. Razumnejši mej starimi skušenimi kmeti pravijo tudi, da še „sedanja mladina niti ne ve kaj so slabi časi; sedanji časi so boljši od nekdanjih, le ljudje so bili nekdanj boljši, kakor sedaj“. — Posestvo se prodaje večji del le mladim gospodarjem.

Razvidi se lahko, koliko neumnosti tiči v besedah, da ne škoduje gospodarskemu stanju dežele; če zagospodari več kmetov svoje posestvo tako, da pride drugim v last. Mislimo si tri male občine, v vsakej 20 samostalnih kmetov, katerih posestvo ima po 4000 gold. vrednosti. V dvajsetih letih si prigospodari v prvi občini deset kmetov po 4000 gld., imetje drugih pa ostane pri starem; v drugej občini prigospodari deset po 4000 gl., drugih deset pa zagospodari svoje posestvo, ki pride potem onim desetim v last; v tretjej občini pa si prigospodari eden 12.000 gld., devet nič, deset jih pa zagospodari svoje posestvo. Račun kaže, da se je bogatstvo prve občine pomnožilo za 40.000 gld., druga nij prigospodarila nič, tretja pa zagospodarila 28.000 gld. Kar velja o malih občinah, velja tudi o velikih deželah in državah.

Visoke obresti so večjidel nasledki slabega gospodarstva. O denarju velja isto kakor o vsakem blagu: čim manj ga je in čim več se pouprašuje po njem, tim dražji je, tim višje so obresti. Na Francoskem n. pr. kjer skoraj vsi umno gospodarijo, se dobiva navadno za 2 1/2 % obresti denar na posodo. Umno gospodarstvo je stokrat gotoveje sredstvo zoper oderuštvo, kakor vse postavave. Zarad tega imajo le Židi in drugi kapitalisti dobiček pri slabem gospodarstvu ljudstva. Iz tega lahko razvidimo, kako neumno bi bilo pri gospodarskih vprašanjih Žide in njih

To in tako je tedaj mislil naslikati. Kritiki pa pravijo, da je slikal — ne samo norčavo, ampak tudi zasramovalno. Navesti hočem kritiko samo dveh romanov, namreč „Dima“, znanega nam Slovencem po Samčevem prevodu in „Novi“, znanega nam po recenziji v „Zori“ in „Sl. Narodu“.

Turgenjev pravi: Akopram je imel „Dim“ precej znaten vspeh, je vendar veliko nevoljo vzbudil zoper mene. Posebno se mi je očitalo manjkanje rodoljubja, zasramovanje rodnega kraja itd. Zopet so se prikazali epigrami. Sam Tjutčev, s prijateljstvom katerega sem se vedno ponašal in se še do zdaj ponašam, je napisal pesen, v katerej je objokoval lažnjivi pot, ki sem si ga izbral. Pokazalo se je, da sem jed nako, da si tudi z različnih strani, razžalil desno in levo stranko našega čitajočega občinstva. Jaz sem nekoliko obupal nad samim soboj, ter za nekaj časa umolknil.

Kar se pa tiče „Novi“ — mi nij treba

privržence poslušati. Ako se oziramo na gmotno blagostanje gorate in močno obljudene Švice, moramo priznati, da ima vsak neodvisen narod takove gospodarske razmere, kakoršne si je zaslužil. Francosko blagostanje nam dokaže dovolj, da nij vojaštvo krivo gospodarske revščini, kakor trdijo nemški ustavoverci.

Prej ko dokončam svoj nehvaležen spis o našem in francoskem gospodarstvu — nehvaležen, ker pisatelj nij mogel dosti dobrega o naših razmerah poročati — naj še bode navedeno, da moramo z združenimi močmi delovati, ter opustiti naš osmi glavni greh, ki se zove nesložnost, ako hočemo v resnici za povzdigo narodnega blagostanja Slovencev kaj storiti. V besedah ne škoduje sicer razlika; toda v dejanjih nam je treba sloge. Enakega bogatstva, kakor je na Angleškem in v Ameriki, sicer ne moremo doseči; ako pa pomislimo, da prekosi francosko blagostanje ono vseh dežel, ako odštejemo v vsakej 10.000 največjih kapitalistov in posestnikov, in da za srečo naroda ne zadostuje le bogatstvo, moremo reči: boljše francosko blagostanje poleg stoječe vojske, kakor ameriansko brez nje.

J. St.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. februarja.

V državnem zboru je bil v soboto sprejet § 1 predloge o zemljiškem davku v smislu dotične vladne predloge. Za ta paragraf, ki določuje, da se skupna svota zemljiškega davka za določen čas postavi potem pa razdeli mej posamezne dežele in davkoplačevalce, je glasovalo 155 poslancev, zoper pa 130. Koncem seje je klub fortšritlerjev interpeliral celo ministerstvo, kako bode ravnalo z znano vlogo čeških škofov o šolah.

Jutri, t. j. vtorek bode državni zbor nadaljeval posvetovanje o zakonu gledé zemljiškega davka.

V seji budgetnega odseka je 6. febr. češki poslanec in bivši minister Jireček predlagal jako zmerno resolucijo: naj zbornica sklene vlado pozvati, da ona še v tem zasedanju državnega zbora kot dopolnilno terjatev k letošnjemu proračunu predloži poseben kredit v tacem znesku, ki bode zadosten za izvršenje ravnopravnosti češkega naroda na praškej univerzi.

Nepričakovan je bil prišel tudi provizorični naučni minister Stremayr k tej seji in osorno na resolucijo odgovoril, da dolžnost vsakemu naučnemu ministru avstrijskemu

dopovedovati, kako je bil sprejet ta moj poposlednji, me toliko truda stoječi proizvod. Izvzemši dva, tri pisane in ne tiskane odzive, nijsem slišal ničesar razen ukora (hulje). S prva so govorili, da sem si to vse sam izmislil, češ, da sem živeč skoro vedno za granico, izgubil vsak pojem o ruskem življenju, o ruskem človeku; da me je vodilo le samoljubje, ter želja po popularizaciji. Neki žurnalist se je izjavil, da mora vsak pošten človek pljuniti na mojo knjigo, ter jo poteptati z nogami. Drugi recenzent je šel še dalje; po povodu nekaterih člankov o prevodih „Novi“ — pojavivših se za granico, je izrekel sledečo obsodbo „naj pišo inostranci članke o njem, a mi nanj še pljuniti nehočemo“. — Kaj ne, kaka skopost. A potem, po okončanju znanega procesa, ki je pokazal, da je večji del tega, kar so nazivali mojimi izmišljijami, resničen, so jeli moji sodci drugače soditi, češ, teško če se jaz sam nijsem udeleževal onih ne blago namerjenih nakan, ali da sem vsaj vedel za

je, da čuva z državnega stališča nemški značaj praškega vseučilišča. G. Stremayr je bil toliko resnicoljuben, da je dejal: Za katere fakulteti so Slovani zmožni, tam so tudi nastavljeni! Poslanca Sturm in Suess sta zoper resolucijo in zadovoljna z izjavo Stremayrovo. To je obžalujoč konstatiral češki zastopnik Zeithammer, in dejal, da bi žalostno bilo, ko bi g. Stremayr še en čas avstrijskemu šolstvu dajal znamenje svojega duha. Grof Henrik Clam je dejal, da, kadar bodo nemški profesorji na vseučiliščih v Pragi nehali hujskati in mir kaliti, potem se bode ravnopravnost na tem zavodu z lehka vpeljala. G. Stremayr se je potem čutil prisiljenim reči: „Obžalujem, da se nemški živelj v Avstriji od drugih narodov tako sumnjivo opazuje; kar se naredi za nemški jezik v Avstriji, to se ne dela za nemški narod, nego izključno za državo, ter izključno v interesu kulture. Slovani bi ne mogli nikamor, ko bi ne znali nemščine.“ Takim besedam nasproti je Jireček odgovarjal ter odločno zanikaval trditev Stremayrovo, kakor da bi nemščina mej avstrijskimi narodi posredovala; ustavoverno gospodo pa je spominjal, da so oni s § 19 naredili, da se ne more nikogar siliti tujih jezikov učiti se. Pri glasovanju je bila Jirečekova resolucija z večino glasov sprejeta.

Vnanje države.

V **Srbiji** nij od časa zadnje vojske, ko je bil zakon o tiskovni svobodi odpravljen, noben neodvisen časopis izhajal. Zdaj je narodna skupščina 7. febr. sprejela novo tiskovno postavo, ki preventivno cenzuro odpravlja, in upati je, da se srbska žurnalistika v kneževini zopet oživi.

Na prošnjo **Turčije** posreduje Italija mej Črnogoro in njo, naj bi namesto Plave in Gusinja Črnogorci vzeli ozemlje Kuči-krajina in Zem. Italijane so si Turki zato izbrali, ker so baje ti mej evropskimi vlastmi jedini, ki uže od kraja nijso bili za to, da se treba do pike ravnati po črkah berlinskega dogovora.

Italijanska zbornica se snide zopet 17. t. m. in pričel se bode zopet boj zoper davek na mlenje. Zbornica in vlada sta zato, da bi se ta davek odpravil, senat je to uže dvakrat ovrgel; tedaj pride zbornični sklep uže tretjikrat pred senat, ki ga bode menda zdaj tudi potrdil, ker hoče vlada več novih senatorjev imenovati in za to glasovanje poslati v senat.

Angleži so imeli v soboto volitev poslanca v Liverpoolu. Izvoljen je bil s 26.000 zoper 23.000 glasov konservativcev. To je zaradi tega znamenito, ker so uže prej ugibali, da bode ta volitev nekako merilo, ali bode pri prihodnjih občnih volitvah vladna ali liberalna stranka večino dobila. In res se iz Londona brzojavlja, da vsi vladni časniki vsled izida te volitve močno triumfirajo in vpijejo: „Anglija

nje — kajti kako bi bil mogel naprej videti in govoriti itd. itd.

Tedaj Poljak ljubi svoj narod in se ne more nabahati, Rus ljubi in se norčuje. Malorus ljubi in objokuje in mi Slovenci? Kaj pa mi? Kako kažemo mi svojo ljubezen do slovensčine? Generalnega odgovora na to vprašanje v tem hipu ne bi vedel. Posameznih prikaznij slovenskega domoljubja bi pa lahko mnogo naštel, kajti videl sem domoljube, ki so pri volitvi glasovali s tujci zoper svoje narodnjake; slišal sem domoljube zabavljati nad vse javno delajoče naše možé, ali njih samih nijsem videl pri boljšem delu; videl sem slovenske domoljube, ki so sto in več goldinarjev za vino črez mero na leto izdali, a za podporo slovenske literaturice ni petaka ne pokazali; videl sem Slovence, ki so jezno ob mizo udarjali, ko se je domovini krivica godila; a videl sem tudi stare slovenske narodne možé jokati od veselja in ne žalosti nad domovinsko našo stvarjo, da so jim debele solze „lezle po lici ogorelem“.

se ne bo dala od Ircev vladati, in Velika Britanija ne sme iz števila velicnih držav izginiti.“

Dopisi.

Iz Kroke 5. febr. [Izv. dop.] Veselica ki jo je priredilo bralno društvo Sloga, 1. t. m. v spomin Valentina Vodnika bila je jedna naj-sijajnejših, kar jih je do sedaj to društvo napravilo. Program, kateri se je vršil ves v zgorjenjih prostorih, zvršil se je v popolno zadovoljnost vseh pričujočih. Posebno lepo okinčana je bila plesna soba.

Slavnostni govor v spomin Vodnika, katerega je govoril izvrstno naš gospod učitelj, sprejet je bil z burnimi živio-klici na slavo našega neumrlega pesnika Vodnika. Potem je zadonela iz 12 grl veličastna Vodnikova „Napoleon reče: Ilirija vstan!“ Prelepo so peli „Slogini pevci“. Ko pevci potihnejo začas zastor pade, in vrli godci vrežejo cesarsko himno. Potem je sledila druga točka programa, vesela igra „Domači kreg“.

Po igri sledila je deklamacija „Ilirija: Zveljičana“ Vodnikova, katero je deklamoval čvrst mladenič Simon Pogačnik prav dobro. Burka „Glub mora biti“ spremljana je bila z velikim smehom. Mej igralci je nam bila Mica prav všeč, igrala je rolo Eglantine prav dobro, tudi drugi igralci bili so vsi svojim nagolam kos.

Po igri zapeli so zopet pevci več pesen: Slava Slovcem, Mili kraj, Moj dom. Pesni svirane na „mirliton“ so pa najbolj poslušalce iznenadile, kaj tacega se pri nas do sedaj nij slišalo. Potem je bila tombola, katera se je tudi kakor vse točke vršila redno. Po tomboli prišel je na vrsto ples!

Iz Klanca v Istri v Koperskem kantonu 6. febr. [Izv. dop.] (Tragičen konec svatovščine.) Dne 4. februarja se je tukaj v našem Klanecu vesela svatba vršila. Predpoludne se je poročila Frančiška Metlika s posestnikom Valentinom Mihaličem iz Ocizle. Popoludne je bilo veselo ženitovanje, svatovski obed je trajal prek trdne noči. Potem peljajo mlado nevesto v sosednjo Ocizlo na njé prihodnjo domovino. Prišli so svatje v Ocizlo, vaški fantje so precej „balo“ razložili; potem se spet vsi svatje zberó k mizi, da bi pred novo jedjo nekoliko molili in potlej še dar božji zavžili; ali kaj se zgodi! Mej molitvijo se napred hišjem nek močno zablišči, naenkrat se sliši glas: „hiša gori!“ Burja je močno pihala, v enej uri je bilo vse vpepeljeno, ženinova hiša in njegovega sosedna hiša, ki je tudi na ženitnini bil. Milovanja vredna je uboga nevesta. Mislija je, da je poročila se z dobrim kmetom, ali še le jedno uro je bila na novem domu, in zdaj je videla, da nema več doma. Ženinu se je vendar nekoliko živeža otelo in nekaj obleke. Pa milosti je vreden njegov sosed Janez Mihalič; ta ima družino osmerih, pa nema za se en dan preživeža, da si je tudi ta bil močno utrjen posestnik. Poslopje je bilo pol s slamo, pol z opeko krito, ali vse je bilo pokončano v enej uri; zgorele so mu 2 štali, 2 kleti, kuhinja, nekoliko ovac, vsa mrva. Največja zahvala gre gg. župniku Švetu in učitelju Grahlju, da nij cela vas pogorela; óna dva sta neutrudeno gasilce vodila; ali težavno delo je bilo gasiti, ker je bilo malo vode, le nekoliko ledú, a burja silno velika, da je več nego 300 metrov daleč ogenj nosila. Obema pogorelcema je škoda 4 do 5 tisoč gl. Zavarovan pa nij bil nobeden. Take velike

nesreče najbrž da je bil kriv — samokres, streljanje ob svatovanju, pa to nij še dognano. Velike nesreče donaša to neumno streljanje. Zadnji čas, da bi se ta škodljiva navada zatrla, to streljanje mej svati pred slamnatimi strehami.

Iz Gorice 6. febr. [Izv. dop.] V Gorici izhaja od lanskega leta nov laški „listič“ — da besede časnik ne skrunim — kateri izključljivo na to namerava, da bi se vse grdilo in ognjusilo, kar ne prisega na grb „nerešene Italije“. Imenuje se ta listič „Diavolo zoppo“ in še celo po poštenih Italijanah klesti in maha, če se prenapetaj laškoj blaznosti upirajo. Rad bi si gotovo ta listič veljavnost kakega „revolver-časnika“ pridobil, ker se večidel s samimi lažnjivimi osobnostimi peča. Jaz ne bi sicer toliko besed o tej enodnevnici izgubljal, če ne bi obče znano bilo, da jo posebno vse v oči bode, kar je slovensko. Če postane na pr. Slovenec vodja kake šole, tako se nad njim strašno huduje in ga po svojej šegi opravlja. Tudi sem ter tja ne izbira dolgo in na tanko, ampak vse Slovence s peščico Nemcev vred, ki žive v Gorici v eniu isti koš dene, češ, ker so vsi tujci!

List take baže pa je bil od sl. odbora goriške čitalnice vreden spoznan, da se je za njo naročil. Sl. odbor goriške čitalnice tedaj misli, da se vjema črtež tega lističa s čitalničnimi nameni, sploh da jih še morda celo pospešuje. Vsled pritožbe, katera se je glede te stvari uže 7. jan. našla na dotičnem mestu in katera prosi, naj bi se o tej zadevi tudi mnenje družih društvenikov slišalo, se celi čas nij nič družega zgodilo, kakor — da je sl. odbor 2. febr. t. l. sklenil, da ima ta list še za naprej čitalniško mizo kinčati, ker — slišite — izhaja v Gorici!

In če bi se za to, sicer borno naročnino imenovanega lističa, kateremu gladojočemu revežu v Istri vsaj en kos kruha kupil, bili bi gotovo ti novci boljše porabljeni, kakor podpirati to laško sodrgo.

Iz Novega mesta smo prejeli sledeče pismo: Löbliche Redaktion des „Slovenski Narod“! Berichtigung. Ihr geehrtes Blatt vom 4. Februar brachte aus Rudolfswert vom 1. Februar eine Correspondenz, welche von einem Ministerial-Erlasse spricht, dem zufolge die hiesige gewerbliche Fortbildungsschule aufgelassen werden sollte wegen des sehr schlechten Fortgangs im Zeichnen, ferner sagt diese Correspondenz, dass auch am Gymnasium im Zeichnen keine Unterrichtserfolge erzielt werden. An die hiesige Gymnasial-Direktion, als Leitung der gewerblichen Fortbildungsschule, ist kein solcher Ministerial-Erlass herabgelangt, die Leistungen beim Zeichnen in der gewerblichen Fortbildungsschule sind mit Rücksicht auf die mitgebrachten Vorkenntnisse, da beinahe $\frac{1}{3}$ der neu eingetretenen Schüler weder lesen noch schreiben, somit auch nicht zeichnen kann, ausgezeichnet zu nennen, und der Fortschritt im Zeichnen bei den Gymnasialschülern ist von jedem der inspicienden Landesschulinspektoren als vorzüglich anerkannt worden. Für die Richtigkeit dieser Angaben über den Fortschritt im Zeichnen sprechen die Ziffern der statistischen Ausweise, welche der Direktor an den Landesschulrat alljährlich einsendet. Um Aufnahme als Berichtigung in Ihr geehrtes Blatt ersucht Johann Fischer, k. k. Gymnasial-Direktor, als Leiter der gewerblichen Fortbildungsschule. Rudolfswert am 6. Februar 1880.

